

Locuinta Redactorului

si

Cancelaria Redactiunii

si

Societatea Morariilor Nr. 20.

Scriitorii nefrancate nu se voru primi decat numai de la corespondenții regulari ai „Federatiunii.” Articoli trimisi si nepublicati se voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnal politico, literar, comercial si economic.

Va esî Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

Pest'a, 12. iuliu 1870.

30. iuniu 1870.

Disciplin'a partitei guvernamentale d'in diet'a Ungariei a fostu pana aci egale cu cea mai orba supunere, daca nu chiaru servilismu. Nu convicțiunile pure, nu sentimentul naționalu, nu patriotismul au tenu in legatura pre aceasta partita, ci numai interesele personali, ambiciunile nezatose si, in fine, „p o r u n c a” Dlu Andrassy. Cu ocasiunea desbaterei mai multoru cestiuni mări in diet'a Ungariei, membrii partitei guvernamentale au dovedit acesta coesiune contranaturala a loru, acesta lipsa de independentia morale a loru. Chiaru si in desbaterea projectului de lege pentru organizarea municipielor s'a potutu observa că unii partisani ai guvernului condamna in teoria projectulu si, cu tote aceste, lu primescu in practice. Aceasta ordine de lucruri merse bine pana in 9 a l. c., candu dlu Paulu Hoffmann, profesor la universitate si deputat, membru al partitei guvernamentale, — demasca in siedintia publica tote intentiunile absolutistice, despoticce si reactiunarie ale guvernului magiaru si partitei sale, depuse in nunitul projectu de lege. Se vorbi, ce e dreptu, si mai inainte, că Dlu Paulu Hoffmann ar' fi jocat unu rolul independente in sinulu partitei guvernamentale, inse nimenea nu cugeta, ca acestu deputatu se deanduva pre facia in una siedintia publica a dietei; inse elu se dede pre facia in siedintia de la 9 a l. c. asié, că intrecu chiaru si pre cei mai aprigi opusetiuniali. De cîte ori vre-unu opusetiunalu se scolă pentru a atacă cutare faptu său dispuștiune a guvernului, nu lipsian nece una-data anumite semne de ironia si grimase, cu cari opusetiunalu era intemperiatu in partea deputatilor săi, ba chiaru si ministrii si aretau desertitatea manelor si umerilor loru facia cu reclamările deputatilor opusetiuniali. De asta data inse, candu dlu Paulu Hoffmann, cunoscutea cu partisani alu guvernului, spuse cu frachetia tote convictiunile sale relative la projectulu de lege pentru organizarea municipielor; candu aruncă guvernului in facia tote slabetiunile si tote sminte sale voluntarie si nevoluntarie; candu, in fine, provocă pre ministrii ca se depuna guvernarea, daca nu sciu se guverneze decat dupa una asemenea lege, carea nu este nice pesce nece carne: impressiunea casiunata in guvern si in partisani si prin procedura resoluta a unui omu d'intre ai loru fù profunda, fù descuragiatoare; ministrii si capii partitei loru steteau uimiti si nu se sciau reculege; ei nu sciau, ore se indigneze său se planga; interesele si ambitiunile loru precum si tendintele loru sugrumatorie de libertate fure desvelite inainte-a tierei de unu partisani d'intre ai loru. Se nu dica nimene, că Dlu Hoffmann, prin aceasta pasire a sa, ar' fi necreditiosu cătra partita sa, ar' fi unu vendicatoriu al partitei sale. De siguru, elu s'a alaturat d'in convingere cătra aceasta partita, si indata ce s'a convinsu, că aceasta partita nu este cea ce elu credea că este, o-a parazit si o-a aretat lumei cu degetul, dicundu: Vedeti-o, omeniloru, nu-i mai credeti! Dlu Hoffmann se tiene de generatiunea tenera, este profesor de dreptul roman la Universitatea pestana, posiede cele mai frumose facultati spirituale, si are una cultura si eruditie recunoscute de toti cari au venit in atingere cu elu. In 9 a l. c., Dlu Hoffmann areta, că este liberalu, democrat si, mai vertosu, că este unu caracteru politico tare, că-ci de-si este professoru, de-si fù pana acumă membru alu dreptei, elu spuse francu adeverul in facia guvernului. De-si avemu simpatia cătra asemenea barbati, noi ne-amu ocupat in diariul nostru de Dlu Hoffmann numai ca se dàmu unu modelu acelor deputati romani, cari nu s'a mai sciutu inca desbaeră de partita guvernamentale.

Intr' adeveru, deputati romani de partita guvernamentale au mai multe motive decat Dlu Paulu Hoffmann pentru a spune guvernului adeverul, că-ci ei sunt mandatarii poporului roman, care astepta a fi aperat contra usurpariei

despotice. Acesti deputati romani au avutu mai de multe ori ocasiunea de a se convinge, că chiamarea loru nu poate fi de sprigini pre unu guvern, care despreutesce si a despreutesce totu-de-un'a drepturile naționale romane, nece d'a fi membri ai unei partite, carea nu este compusa decat pre temeiu intereselor materiali si carea totu d'in aceste interese spriginesce tote intentiunile reactiunarie ale guvernului nu numai spre daun'a libertatilor publice ci si, mai vertosu, spre daun'a drepturilor nostre naționale. Ni se dîce, că partita stanga magara este mai periculoasa pentru noi de cătu partita drepta si că ar' fi mai bine a sprigini poterea adeca guvernului de cătu opusetiunea. Ei bine, noi amu spusu o de una suita de ori, că deputatii romani nu trebuie să spriginesca nece poterea carea ne a lovit si ne lovesce. — exemplu eclatante sunt: legea naționalitătilor, oprimerea injusta a autonomiei Transilvaniei, legea veninosa si magiarisatoria a instructiunii publice, si in curendu va urma organizarea barbara-feudale a municipielor, — nece opusetiunea magiaru carea, de-si asta-di este impotenta, inse sub masca libertatii si a democratiei tinde la acele-a-si scopuri ce le urmaresce asta-di guvernului cu partita sa supusa si umilita, ca să nu dicem serile. Noi amu spusu-o de una suita de ori, că romanii nu potu să faca causa comună nece cu una partita magiaru; deputatii romani au d'a fi un'a cu totii, a se consultă si a lucra in comunu barbatesce si cu totu zelulu, asié precum pretinde naționea, carea i-a tramis la dieta. — Deputatii nostri romani sunt toti de una intelligentia necontestabila. Inse imparechiarea strica totulu: ei nu lucra in comunu, ei nu constituiescu una potere a naționalei romane. Noi amu constatatu mai de multe ori aceste impregiurări triste si daunose, inse pana acumă fără de resultatu.

Fia, ca deputatii romani să lucre una data in armonia perfecta; fia ca să potem anunca una data naționalei cu deplina bucurie, că deputatii nostri d'in diet'a Ungariei apera si represinta in comunu si cu poteri unite drepturile nostre neprotectibili; fia, ca naționea să se privesca una data cu mandria la deputatii săi, cari au a fi un'a si neinvinsi facia cu periclele, ce ne amenintia d'in partea magiarilor.

Camer'a representantilor Ungariei.

Siedintia de la 8 iuliu.

Presedinte: Paulu Somsich. Notariu: Colom. Szell. D'in partea guvernului au fostu de facia ministrii: P. Rajner si Stef. Gorove.

Dupa cetirea si autenticarea procesului verbalu alu siedintiei d'in urma, presedintele puno pre biouroul camerei petitiunea procurorului generalu, Ioanu Szabolcs, prin carea cere permisiunea camerei d'a intenta procesu de presa contra deputatului Svetozaru Miletics, pentru unu articlu aparutu in Nr. 33 an. c. alu diariului său „Zastava.” — Se tramite comis. de immunitate.

Em. Huszár spune că, depunendu-si mandatul deputatului Ign. Somossy, d'in comis. de immunitate lipsesce unu membru. Se va intregi in siedintia de luni (11. iul.) Dupa acea se presinta mai multe petitiuni contra projectului municipalu, cari se tramita comis. petitiunarie.

Ios. Madarász interpelăza pre ministrul pentru aperarea tierei, daca este adéverat, că mai multi fetiori d'in mai multe regimenter ai armatei comune cari au fostu asentati in 30. aprilie 1867, pana in 30. aprilie 1870, n'au fostu inca transpusi in armata pentru aperarea tieri? Se va comunică ministrului respectiv. — Urmărea dilei continuarea desbaterei generali a supr'a projectului municipalu, la carea participa: Gustavu Lindner, Bela Mariássy, c. Teodoru Csaky, Ios. Vidliczky, Ales. Török, Gav. Várad, Paulu Szontagh (d'in lauriu) si Albertu Németh.

Siedintia se inchiaia la 2^a, ore d. m.

Pretul de Prenumerat:
Pre trei luni . . . . . 3 fl. v. a.
Pre sase luni . . . . . 6 " "
Pre anul intregu . . . . . 12 " "

Pentru Romanii:
Pre-a intregu 30 Fr. = 30 Lei n.
" 6 lune 15 " = 15 " "
" 3 " 8 " = 8 " "

Pentru Insertiuni:
10 cr. de linia, si 30 cr. tască timbrata pentru fiecare publicație separat. In locul deschis
20 cr. de linia.
Un exemplar costa 10 cr.

Siedintia de la 9 iuliu.

Presedinte: Paulu Somsich. Notariu: Colom. Szell. D'in partea guvernului au fostu de facia ministrii: Paulu Rajner si Balt. Horváth.

Dupa autenticarea procesului verbalu alu siedintiei ultime, se presinta mai multe petitiuni contra projectului municipalu, cari se tramita comisii petitiunarie.

Paulu Ordódy relateaza, că comis. verificatoria a verificat alegerea deputatilor Nicolau Maksimovich si Eduardu Horn, celu d'antau alesu in Zombor, era celu-a-laltu in cetatea Posoniu. Eduardu Horn se alege in sectiunea a treia si Nic. Maksimovich in a noua.

La ordinea dilei urmează desbaterea generale a supr'a projectului municipalu, la carea participa: Grig. Simay, Tom'a Siskovics, Eduardu Zsedényi, Aleandru Csanyadi, profes. Paulu Hoffmann (la vorbirea d'insului vomu reveni in nr. venit.), Emanuelu Hrabár, Paulu Mocioni, Iul. Bömbessi Ales. Csiky.

Siedintia se inchiaia la 2^a ore d. m.

Cuventarea dui dr. Aleandru Mocioni tienuta in siedintia de la 2. iuliu a camerei reprezentantilor Ungariei.

(Fine.)

O privire spre Anglia ni va areta aceasta obiectiune in tota goletatea sa.

Nu dorescu form'a esterna a sistemei angle de self-governement, ba in multe nu dorescu nici principiile lui esentiali să le impamentește in tîr'a nostra. Nu, pentru a nu ramanea vîzut de oamenii de științe, nu se aplică la relatiunile noastre.

Dar' voieseu simburele selfgovernementului anglu, voieseu esită la lui, acele principie cuprinse in selfgovernementul anglu, cari se deriva d'in insa-si ide'a chiara de selfgovernement si cari, tocmai pentru acesta, nu sunt legate la nici unu feliu de relatiuni. In Anglia, guvernul n'are dreptu nici de ordinatii, nici de inspectiune fatia cu corporatiunile autonome.

Dreptu de ordinatii are exceptiuniminte in unele casuri singuratece ce le anumesce legea, d. e. in timpul mai, nou causă sanitara, temnitie, casele de smintiti si causele căilor de statu. Dreptu de inspectiune a supr'a corporatiunilor autonome guvernula n'are de cătu intr'o privintia, adeca manipulatiunea de bani a corporatiunilor autonome o inspectiunea asié numitii „visitori”, cari sunt comisarii curtei de contabilitate.

Chiamarea acestora nu e de cătu a essamină neregularitătile ce se ivesc in manipularea banilor, dar' nici candu acesta chiamarea nu se estinde intru a essamină ordinatii municipielor, că ore corespund legilor său nu. Dreptulu statutariu alu corporatiunilor autonome angle se estinde preste tote de cătu nu dispune vr'o lege speciala, că-ci n'are de cătu o singura margine: legea. Si in asta privintia, inspectiunea n'are esseră guvernul, ci judetul carele are dreptu a nimici, nu numai la cererea privatilor ci si d'in oficiu, ordinatii ce ar' fi contrarie legii.

Totu Queens bench e care judeca despre validitatea ordinatii emise exceptiuniminte de ministeriu, in casu daca corporatiunile autonome ar' trage la indoiala legalitatea acelor ordinatii. Preste totu, la poporul anglu s'a validitatua acea tendintia principala ce se manifestea intre tote cercusantile — a eschide regimulu parlamentariu, pre cătu se pote, de la veri ce influintia a supr'a mersului regulatul administratiunei. (Strigări in stangă: Asié e!) In Anglia nu e nici urma de unu recursu cătra ministeriu, si daca ore cine ar' propune acesta in Anglia, n'ar' cauza nimirile mai mica, de cătu daca eu asiu propune acestei Camere, ca se stergă dreptulu de inspectiune alu guvernului.

In Anglia unde, vedi bine, asiderea sunt omeni ce ce vietuesc, obvinu in administratiune astu-feliu de scaderi, in contra caror' nu se poate dobandi vindecare pre la judecie, că nu e lege in contra loru, nu-su vatematorie de dreptu. Dar' la asemenea scaderi, de ora ce

*) Vedi Nr. trecutu alu „Federat.”

guvernului n'are dreptulu de inspectiune, poporul insu-si e silitu se-si ajute si-si; poporul insu-si e acel'a carele, precum bine observa dlu deputatu Éber, estece dreptulu de inspectiune a supr'a corporatiunilor autonome si acestu dreptu de inspectiune lu validitate prin presa libera, dar' desclinitu prin meetinge si prin sistem'a de contributiunii, adica pre calea petitiunilor la Edemita pre parlamentu, ca prin despusestiuni legislative se delaturize scaderile ce obvinu in administratiune.

Daca nu se poate nega, ca acest'a e culmea selfgovernamentului anglu, carea ni aréta in cátu unu poporu intr'adeveru liberu e capace a se smulge din lipsa de tutelare din partea guvernului: apoi de alta parte tocma lipsa de inspectiune din partea guvernuului este acea causa, pentru carea sistem'a de meetinge in Anglia potu se ajunga la atat'a perfectiune.

Eu nu mergu asiè departe, nu voi se stergu dreptulu de inspectiune alu guvernului. Nu voi, mai vîrtozu din doue cause: odata, pentru ca poporul nostru, crescutu sub tutelarea guvernului, — de-si si ar' potu luá de modelu energi'a politica a poporului anglu, totu nu se poate mesură ca acest'a. Dar' nu voi nici din alta causa mai importanta, adica, ca ci pentru dreptulu de inspectiune alu judiloru, precum lu vedem in Anglia, se recere ca conditiune o legislatiune administrativa, carea se se estinda in detaliu peste tote ramurile singuratic, astu-feliu, precum nu se gasesc acestea niciu in lume, afara in Anglia. Aci e ratiunea pentru care nu voi se sterga dreptulu de inspectiune alu guvernuului, dar' n'asiu voi nici ace'a ca cu acestu titlu guvernul s'e exerce omnipotinta. Voi si dorescu, ca guvernul s'e practice dreptulu acest'a intre acele margini, cari se intielegu din natur'a dreptului de inspectiune. Dreptulu de inspectiune la indreptatiesce, respective lu deoblega pre guvern a veghlă, ca municipiele in procedura loru se se misce intre marginile legilor, ca prin otaririle loru se nu periclite esistint'a statului si, cu unu cuventu, interesele comune. Asiè-dara, acestu dreptu de inspectiune, de dupa natur'a sa, este negativu.

Obiectul dreptului de inspectiune nu poate se fia nici-o data unu oficialu seu altulu alu municipiului. Obiectu potu fi pururea numai corporatiunea representativa; corporatiunea representativa este ace'a, cu care guvernul vine in comunicatiune, prin medilocirea carei-a potu comunică si potu dispune cu municipiele; corporatiunea representativa e ace'a carea representa, cu dreptu si de dupa lege, municipiu ca persona juridica. Orice potere ierarchica si disciplinaria a guvernului centralu a supr'a oficiilor municipali, nu insemnă alta de cátu, a desface oficiul municipali, nu insemnă alta de cátu, a desface (Placere in stang'a.) In virtutea dreptului de inspectiune, guvernul are detorint'a, ca ori ce otarire de a municipiului ce i s'ar pare ca lovesce in lege, so daca la judecata innaintea judeetiului de statu ce cauta a se infinita. Numai in casulu, daca acele otariri municipali ar' fi de periclu comunu, daca ar' fi periclu intru intardfare, numai atunci guvernul devine in pusetiunea de sila, si are dreptu a nemici otarirea sub sarcin'a propriei sale responsabilitati, seu a opris executarea unei astu-feliu de otariri.

In asemene casu, fiindu de lipsa, potu se desfaca corporatiunea representativa escrienda alegeri nove, si in casu de necesitate potu suspende intregulu corpu oficialu. Dar' nici intr' acestu casu nu potu dispune cu oficialul alesu, nici in acestu casu oficialul nu e detoriu cu ascultare cåtra organulu guvernului, si nici in acestu casu ordinatiunile comitelui supremu nu lu potu scuti pre oficialu fatia cu comitetulu.

Tocma pentru ca dreptulu de inspectiune este de asta natura, pentru ca guvernul, potu veghiá ca se nu se periclite interesele comune alu statului, potu veghiá se nu se vateme legile, dar' nici odata nu potu judecă cumca ore intr'adeveru vatemu-sau legile seu ba? — tocma pentru acest'a socotu ca este buna institutiunea judeetiului de statu.

In asta privintia nu-su de acea parere a onor. dnu ministru de interne si a secretariului de statu Vilhelmu Tóth, cari dñu, cumca acest'a ar' insemnă a nemici esintă parlamentarismul, ca ci espunemti tiera, ca despre o ordinatiune se judece alintire tribunulu si alintire cas'a representantilor. Mi se pare ca afirmatiunile loru parcesera din o pricepera smintita despre sistem'a de regim parlamentariu. Majoritatea parlamentara nici odata nu e chiamata a judecă despre ceva, ca ore este legalu seu nu, ci e chiamata a judecă numai, ca ore guvernul portatuu-s'a asiè cum e spiritualu, politice in majoritate, cum e intielesulu politicei majoritathei? (Ilaritate, protestari in drépt'a.) Deciderea intrebarii, ca ore legala a fostu portarea guvernului? e pururea de competitint'a judeetiului de statu. Guvernul e responsabile parlamentului, ca va gubernă tiera in spiritulu, acestui-a; guvernul, detoresce garantia municipiilor, ca nu va vatemu legea; parlamentul potu justifică procedura guvernului, dar' nu potu opris ca guvernul se nu desdauneze pre acelu municipiu, ale carui-a drepturi legali le-au vatemu.

Astu-feliu pricetu io parlamentarismulu si selfgovernamentulu. (Aprobari in stang'a.)

Totu asiè de nemotivata mi se pare uimirea dui

deputatu Tóth; sa uimitu cum on, condeputatu Tisza a potutu propune ca singuratieci, in cestiune de contributiune, se merge a se cerca vindecate de neconditii pre la justicie, — si se intreba dlu Tóth, cum ar' fi capace judecata se decida a supr'a administratiunei?

Eu mi splicu acesta nimire ca cercuentia cu, deoarece pre totu se bazeza intreaga sistem'a nostra de administratiune de pana acum, ca sta de a supr'a poteri judecatoresci si nu buenosu si pleca capulu inaintea poteri judecatoresci. Dar' daca voimtunu statu intru intielesu juridicu, nu mai potem pleca pre asta cale. — (Aprobare in stang'a.)

Afirmu, On. Cam., ca judeetiul e capace a judecă causa daca, dupa ce io mi-am platit contributiunea deplinu, era oficiolatalu de contributiune dñsce ca nu e platisa, mergu la judeetiul si-i spunu: éca aci carteza mea, am respunsu contributiunea, nu-su detoriu so mai respondu a doa' ora. Atunci nici on. deputatu Vilhelmu Tóth nu va nega, ca judeetiul e chiamat si capace a deslega cestiunea juridica. Ca-ci, ce este cauza de contributiune? nu e de cátu o pretensiune de bani ce o are statulu. — Statulu si-bazeza acestu dreptu alu seu pre lege, io cu legea amana astu ca nu-su detoriu se platesc, statulu mi-dñs esti: detoriu intru intielesulu legii. Eu nu sciu in ce asta causa juridica se desclinește de exemplu ve lu spusei. Judeetiul va aplică legea la casulu concretu, candu mi s'a pretinsu contributiunea asta ora ca si candu mi-se ve pretinde a dou'a ora. (Aprobare in stang'a.)

Tienu forte multu la libertatea discussiunei politice in municipiu: ca-ci, de-si — dupa experientie de pana acum — asiè mai potu trage speranta ca dlu ministrul de interne va e ne norocesca o lege adeverata de reuniti si insociri libere (Ilaritate), totu si voi nega si atunci ca dreptulu de reunioni si insociri, fa cátu de liberalu, va fi capace se desvolte in tiera nostra unu spiritu publicu atat de tare, cum l'a desvoltat in Anglia sistem'a de meetinge, din acea simpla cauza, ca in Anglia, lipsindu dreptulu de inspectiune alu guvernului, sistem'a meetingelor in man'a poporului anglu este nu numai medilociu a desbatere cestiuni politice, cari pururea intresenza numai in a dou'a ordine pre fia-care individu, ci e totodata unicul medilociu practicu spre a validitate interesele administrative ce atingu de a dreptulu pre fia-cide. Pentru acest'a io nu credu ca dreptulu de reunioni la noi va fi capace se desvolte unu spiritu publicu atat de tare ca si in Anglia, ca ci la noi dreptulu de inspectiune alu guvernului face impossibila asemenea desvoltare; — si pentru acesta ratiune io tienu multu a da oportunitate.

In satia toturorul acestor'a, On. Cam., io afirmu, ca adeverat'a sistema de selfgovernamentu neschimbata in esint'a ei curata, a pretinde, cumca nu incapsu cu forma de regim parlamentariu si cu responsabilitatea ministeriala, insenmna a denegă sapte; ca ci Anglia cu exemplu viu ni aréta acest'a, carea merse in asta privintia mai departe de cátu ce cutiezai eu. Tote cate avui ocasiunea a le spune acum'a, sunt totu atat de contrarie celor cuprinse in projectulu de lege, pre cátu e de invederatu despre alta parte, ca celea ce le-am spusu, nu-su in contradicere nici cu form'a de guvernamentu parlamentariu, nici cu principiele unei administrative regulate. Daca, in man'a toturorul acestor'a, guvernul totu si va nimici selfgovernamentul municipiilor, atunci este apriatu, cumca cauza nu jace nici in introducerea sistemei de regim parlamentariu, nici in principiele sanetose ale administrativei, ci jace cu totulu aiurea, in alta cauza, la carea voi inrasni se revinu. (Saudim!) Spun ca voi reveni la acea cauza politica.

Acum vreau se mai observu, ca io dorescu ca oficiaii municipiilor se fia alesi in deplina libertate, pre basa insinuari si a recomandatiunei astu-feliu, ca o comisiune insarcinata a esamină calificatiunile legali, se asternă adunantiei generali lista celor ce s'au insinuat si recomandat; pentru ca io credu, cumca nici guvernul nici parlamentul nu e indreptatul a restringe in veri-unu modu dreptulu de alegere libera alu corporatiunei representative. (Asie e!)

Dorescu, ca comitelele acestea se se compuna pe basa alegerilor generale, drepte, secrete si de dupa comună. Eu tienu, ca votulu universale este unicula, carele corespunde ideei de dreptu; din parte mi credu, ca ori ce cestiune de censu este in contrastu cu dreptulu, ca ori ce cestiune de censu nu e de cátu cestiune sociala. Societatea nu este unu intregu simplu, ci o sistema a claselor de statu. Precum la individi, asiè si la clase, unu-a i se vine suprematia a supr'a altui-a, si adeca acelui-a carele e in posessiunea faptorilor domniei naturali.

Nesuntia naturala a acestei clase domitorie este, se-si asiedie domnia pre base si mai taru. Spre acest'a e calea forte simpla, se iè in man'a sa propria potere de statu. Ce modu mai simplu potu se fia spre acest'a de cátu censulu? Tocma pentru acest'a, candu se otaresce despre felu-su se-si despre cantitatea censului, nici candu nu servescu de base ceva principie juridice seu de economia politica, seu ceva calcule matematice, ci pururea,

in cäsonantia cu caracterulu clasei domitorie, va se fia ori censu de nascere ori censu de posessiune. Acestu din urma era si va se fia mai mare seu mai micu, dupa cum e mare seu mica averea celor mai seraci membri din clas'a domitoria.

Pretotindenea, unde se socotesce censulu cu consintinta astu-feliu se socotesce, ca-ci scopulu lui este a face parta la poterea de statu pre toti acel'a cari se tenu de clas'a domitoria, si a eschide de la potere pre toti cati nu se tenu de clasa. Cumca censulu, tocma pentru acest'a, este in contrastu cu dreptulu si cu idealulu curat de statu de statu, urmeza pre indeveratu, ca-ci nici odata nu potu fi problem'a statului a reprezentă interesele unei clase pre cont'a universitatii, a intregului. D'ar' tocma din acestu contrastu alu censului, din idealulu curat de statu, urmeza trei scaderi principali: 1. fia-care domnia naturala se bazeza pre duoi faptori, pre avece si inteligintia. Intieligint'a e carea face ca domnia se fia benefactoria, censulu e carele necesariamente innapoieză pre factorulu benefactoriu.

Censulu ascute, aspresce apesarea domniei de clasa, ca-ci acea clasa care domnesce, de ora-e acum se sprignesc pre unu radiemu nou, mai poternicu, si-va validitate propriile sale interese cu rapediune mai mare si cu mai multa eficacitate; asiè-dara contrastele intereselor de clasa voru si cu multi mai ascutite.

A treia si scaderea principală ce provine din censu este, ca clas'a domitoria identifica pururea interesele statului cu interesele ei proprie, si astfelui cate atacuri se indrepta in contr'a claselor, las tote dinsa espune statulu, — si istoria ni aréta nu numai unu exemplu, ca statulu nici n'a pututu resistea la asomene atacuri, ci a cadiuta. (Placere in stang'a extrema.)

Dar' daca acest'a se potu spune despre censu, maruriescu ca nu sciu ce se dice despre voturile virile? (Ilaritate.) Se spunu ca acestea voru indicei, voru insutu, tote acele scaderi, ce provinu din natur'a censului? Dar' sciu, ca D'Vostra nu vetu luá acest'a in consideratiune, precum nati luau reflecțiile, atacurile, ce audirati, de-si sunt indreptatiste, basate, sunt cu tactu politiciu intelectu. (Strigari in drépt'a: Pontru lumea ast'a!) Nici nu voiu ustani atentiu O. C. prin a continua atacarea voturilor virile; credu ca d'in pusetiunea, ca ocupu, e de prisosu se mai spunu ca voturile virile nu se potu justifică.

Nu pregetu a recunosc cumca censulu, in form'a in carea l'a propusu onorab. condeputatu Colomanu Tisza, este atat de micu, in cátu cu dreptu nici mai potu fi vorba despre domnia de clasa. Acel'a vntema mai numai pre singurateci, si eu numai din acea cauza nu lu credutu universalu, totu si nu se desclinește multu de acest'a in privint'a resultatului. Nici aceea nu potu tine cu cale, cumca unii individi sunt vatemati in drepturile loru, si n'asiu asta si cale nici atunci, candu asi'u purcede din acea presupunere smintita, ce ieri-o afirmă on. condeputatu Vilhelmu Tóth, si carea asta-di on. dnu deputatu Henzlmann o combatu atat de bine, intislega presupunere, ca statulu nu e de cátu societate de actiuni, pentru ca atunci atat de contributiunea indirecta cátu si contributiunea de sange prin consecintia duce la sufragiulu universalu. (Aprobare vivace in stang'a extrema.)

Nu me impartasiesc nici la temerie ce le-am adutu rostindu-se in contr'a aplicarii sufragiulu universalu. De mi-aducu bine a minte, sa disu ca sufragiulu universalu in timpu de pace conduce spre cesarismu, era in timpari neliscite spre anarchia. (Drépt'a: Asie e!) Misericordia ca aceasta refesiune, parte e in contrastu cu sine insa-si, parte e in contrastu cu esperintia. E in contrastu cu sine insa-si pentru ca, daca s'a creata si s'a optunitatea a necesaria spre erumperarea anarchiei, atunci, a dice cumca anarchie (carea dupa conceptulu adeverat) nu e alta de cátu a frange cu forta' ordinica legala) fi-a trebuitu medilociu legalu pentru ca se pota erumpe, — acest'a mai ca este mai multu de cátu contradictere. (Placere in stang'a extrema.)

Daca impartim drepturi, daca nesunim a realisa idealul de dreptu; a ni se dice, cumca prin acest'a creama materia esploratorie pentru anarchia, ni sa disu mai multu de cátu ce ar' poté cineva primi a suprasarcin'a, de a dovedi. (Placere in stang'a extrema.) Pretotindenea despouarea de drepturi, restrinerea drepturilor, fusera cari creara materi'a esploratorie pentru anarchia, dar' nici odata nu a fostu egalitatea de drepturi, impartirea drepturilor, recunoscerea drepturilor. (Stang'a: Asie e!)

Ni spunu, ca acest'a conduce spre cesarismu si provoca in asta privintia la Franta, Iranyi, inca ieri destrăz, cumca acest'a nu se potu judeca bine, pentru ca acolo mai sunt si alti factori; dar' n'a pomenit unu lucru carele, mi se pare principalu, este ca in Franta centralizatiunea a creatu cesarismu!

Unde nu e centralizatiune, nici unu felu de sufragiulu universalu nu potu crea cesarismu; era unde este centralizatiune, fia censulu cátu de micu, cesarismulu va primi radacine taru. (In stang'a placere si aprobari vivaci.)

S'a disu — precum am auditu si asta-di — cumca clasa de medilociu e aceea, carea mai vîrtozu este chiarata se iea a mana poterea de statu, ca ci acest'a este elementulu celu mai calificatu spre acest'a. Nu negu, On.

Cam, cei recunosc cumă clasa de medilouc e foclaricul comericului si alu industriei, alu infloririi spirituali si materiali, celu mai tare radiemu alu infloririi si alu prospetimei materiali a statului. Totu-si ar' fi mare ratecire a crede cumă bunulu Ddieu a datu capacitate de guvernunumai unei clase, dreptu monopoliu. Eu nu recunoscu in societate de cătu unu elementu carele e chiamatu a fi la guvern si la domnia: acest'a e intieligintia.

Era intieligintia nu e legata de nici o clasa; baz'a intieligintiei este egalitatea de drepturi; aerulu intieligintei este libertatea, egalitatea. (Aprobări sgomotose in stang'a si vivate.)

Ori ce dreptu exceptiunalu, fia statoritu chiaru spre folosulu domniei intieligintiei, e contrariu cu natur'a dreptului propriu, carea nu sufere privilegiu. (Placere sgomotosa.) Are lipsa de doua: ordine si libertate; aceste doue secură domn'a intieligintie. De ace'a in stare normala, pretotindenea va fi asecurata domn'a intieligintiei, fără de nici unu sprigiu artificiosu; numai in timpari straordinarie, anormale, se pot ca patim'a, massei neinteligintelor a poporului sè isbuñesca pentru căteva mominte si să-i derime domn'a, dar' in timpuri normale nu se pot intempla astă ce va. Alta conditiune a domniei intieligintiei e libertatea; unde e libertate, e asecurata si domn'a naturala a intieligintiei, pentru că acăst'a se bazează pre acea lege, că mintea domnește corpulu.

De aceea, daca voim domn'a intieligintiei, atunci e nu derimămu libertatea, sè nu derimămu selfovernmentul, sè nu derimămu libertatea de presa, dreptulu de reunioni si asociatiuni, ci sè creămua libertatea si amurata domn'a intieligintiei. (Aprobare in stang'a.) Egalitatea de dreptu este acea linia orisontala, pre carea potem estimă si mesură pretiulu, valorea adeverata a fia-ului individu, a fia-carei clase. Singuru numai peste lini'a orisontala a egalitatii in drepturi, se pot nătișă acea neegalitate naturala, carea, ca effusulu legii eterne naturali despre progresulu omenescu, este conditiune neapărată a progresului. Reu forte a priceputu dlu deputatul Ber acăstă causa, daca din suu atunei, candu noi cerem egalitate in drepturi, vine sè ni arete dreptu idealu egalitatea oca ce nivelează tote.

A voită sè ni demustre, că egalitatea nu este in potentia, pre candu nici noi nu dorim ca sè si fia neegalitate, ci dorim numai ca sè nu fia neegalitate de cătu cea naturala, sè nu fia o neegalitate artificiosa. (Aprobare in stang'a extrema.) Acăstă neegalitate naturala se manifestă numai acolo, unde fia-nce e invescutu cu dreptu egal, fia-cine pota pasă pre campala de luptă cu dreptu egal (Vivate in stang'a extrema.) Pre bas'a toturorii acestor'a, io sum pentru omulu universal, directu si eretu. Si ce face guvernul? Onor. Cam.! Guvernul nemicescu nu numai municipiale, guvernul vre sè asiedie pre sistema noua soală constitutiunea nostra intrega, si acăst'a o face astă, candu in tota Europa, yechia societate feudală s'a punitu spre o straformare rapede si coresponditoria principelor spiritualui din evulu nūu; guvernul stabilește o prerogativa, ce e contraria cu despusestiunea chiamă a legilor din 1848, e in contrastu aspru cu întrăga învoltarea noastră constitutiunala, cu totu spiritul vieții noastre politice; — face acăst'a guvernul, nici, candu tote statele europene, ca si pre intențuite nescu a largi dreptulu electoralul (Protestari in drept'a) si rogu de iertare; astă este, chiaru si in Anglia cea conservativa, astă-dă nu mai e intrebarea, ca ore trebucă largită dreptulu electoralul? ci numai acea deschidere mai este intre partite, ca in ce proporțiune trbucă legiu?

Si, On. Cam., cine sunt cei ce facu acăst'a? O facu barbati, caror'a in acăstă patria li se dice eu dreptu avemt, că sunt creatorii unei epoci nove. O facu acei barbati, cari viet'a loru intrega au sacrificat'o santei unei a democratiei, a progresului liberu, acei a cari au urmărit in acăstă luptă-mare (Placere.)

Si candu o facu acăst'a? O facu atunci, candu ocupă mediu de pusetiune, in carea numai de la d'insu de judecă si realiză idealulu vietiei loru intregi. (Aprobări sgomotose, vivate in stang'a.)

Onor. Cam.! La astu-feliu de barbati, o schimbare multă de marcata, carei-a numai raru i poti gasi sotia in viață, e — absolutu cu nepotintia a se splica prin psihologia.

Ca astu-feliu de barbati, activitatea intregei loru viață, lucrului vietiei loru intregi, sè-lu derime acum'a cu mirele loru proprie (Stang'a: Adeveratu el), acăst'a nu se poate aplică cu dorintia de domnia ce e inradecinat in mirea omului. A presupune despre guvern, ca ar' fi spusă se supuna dezvoltarei politica a tieriei, existintia a venitorulu ei, sè le supuna interesului său propriu, o mirene presupunere ar' fi mai multă de cătu ratecire, nici nă potă s'e faca de cătu o rea credintia.

Asemenea procedura o potă justifica numai o ratinu politica mai nalta (strigări: S'audim!)

In privintia acăstă io-su detorii cu mare multiamita dă aci dd. deputatii cari ieri si astă-dă fără mi-ai documentarea acestei asertiiuni, candu recunoscu, că aci nu e vorba de constitutiunismu, nu de guvernul parlamentar, nu de administratiune, ci de cause poli-

tieș. Situațiunea politica este acea unică capace a justifica procedură guvernului.

Sun cu totulu de parerea dlu deputatu Vilhelm Tóth, si pentru servitulu ce mi-lu facu, din multiamire me senta indeterminat a redă asemene servitul (S'audim!) si sentiemintele ce le contine in stratele secrete ale ini-mei sale — de ora-ce si sentiemintele politice sunt supuse de asisterea numai regulor logice — vreau sè le venirez unu picu, ca astă si opnasetiunea sè pota petrunde cu vedere in stratele secrete ale dsale, (S'audim!) inca dora va sè si voteze cu dsa.

Caus'a procedurei guvernului, io o cercu in punctul celu smintită de manecare alu intregei sale procedure politice.

Acd'a-si motivu, carele a fostu capace sè-lu indemnă pre guvern la acelu pasiu contrariu naturei de a-si cercă punctulu de gravitatune nu in lăințrul ticeri, ci in afara de d'ins'a: este ide'a fundamentală a intregei procedure politice a guvernului (Stang'a: Asié el). Daca odata guvernul purcede din acea convingere tare, că natuinea unguresca nu potă esiste altminter de cătu in Ungaria; daca guvernul purcede din acea convingere tare cumă deplin'a libertate si egal'a indreptatire a naționalităților conduce necessariment la spargerea Ungariei, asié-dara, daca guvernul purcede din acea convingere tare, cumă existint'a, venitorulu si desvoltarea naționalei unguresci numai in supremat'a artificiosa si-afă unică garantia; daca guvernul nu perde din vedere, cumă domn'a artificiosa a unei părți a supr'a intregului e in contradicție nedescrivabilă cu insa-si ide'a de constituutiunismu si cu existint'a libertatei; daca nu perde din vedere, că veri-ce dreptu constitutiunala, veri-ce garantia nouă de libertate, veri-ce dreptu nouu politicu, nu este alta, de cătu arma si medilou in man'a naționitoru nemagiare, — cari nu potă renunță la tendintile loru spre acăstă egal'a indreptatire, că ci acăst'a e impossibilitatea morală — totu atâtă arme, totu atâtă căi, cari de după natur'a si destinatiunea loru conduc la egal'a indreptatire a naționalităților, la libertate, — e chiaru că, daca guvernul nu vre sè-si vătene cea mai santa detorintia către naționalitatea lui propria, n'are altu modu de cătu ca guvernarea intrega s'o baseze pre sistema absoluta. Inse, On. C., fiindu că guvernul nu potă sè faca acăst'a de a dreptulu si apriatu, nu-i romane alta cale de cătu ca in esintia sè schimbe insa si constituutiunismulu, tote garantiele lui, tote drepturile politice, sè le desbrace de natur'a loru, ca sè nu conduca spre egal'a indreptatire, nu spre libertate, ci spre contrarinu acestor'a. Candu guvernul, de reul acestui punctu smintită in manecare, provoca desarmoria astă de mare in tiera intre o parte si intre intregulu, nemic'a e mai naturalu de cătu ca acum punctula de gravitatune alu tieriei nu trebue cercat in lăințru ci in afara. Si in adeveru, O. C., daca soțimă politica guvernului si relatiunile nostre etnografice, ar' fi mai că ridiculosu a prelunde, ca municipioru sè li dăe selfgovernmentul adeveratu si nealterat in esintă sa. Daca cine va se alatura odata la parerea cea smintită a guvernului, cumă naționaunguresca nu potă trai altminter de cătu prin supremat'a artificiosa, atunci ar' fi cea mai mare neconsecintia, contradicție, a pretinde de la unulu ca acăs'a sè dăe municipioru selfgovernamentul loru (Aprobare in stang'a.)

Supremat'a naturala si nu maestrata a naționalei unguresci care după dreptu i compete, si naintea carei-a se plăcea fia-cine (Aprobare vivace in stang'a), care e conditiunea prealabila a fia-carei desvoltări omenescu, si care de aceea o primește fia-cine, in liniscire, acăstă supremat'a naturala se bazează pre duo faptori: avere si aristocrația. — Nemic'a mai naturalu de cătu ca guvernul, din punctul de vedere alu său, in folosulu domniei artificiose a naționalei unguresci, sè inadecineze inca si mai artificiosu acesti doui faptori, sè dăe prerogativa posessiunei, sè aruncă la o parte principiile democratiei.

Daca o data guvernul ni spune, cumă nesuntint'a spre egal'a intreptire a naționalităților nemagiare sparge statul, va sè dăea periclită statul si astă este crima politica: ore n'ar' fi ridiculosu a pretinde de la d'insu se despuna ca, despre unu articolu celu scriu in acelu intelectu, sè judece ca juratul acelu cetățeniu din Logosiu, carele impreuna cu mine e convinsu despre indreptatirea, despre necesitatea drepturilor naționali! Este apriatu că noi nu potem avea altu-feliu de institutiune de cătu acăst'a ce există acum'a, ce alterera esintă a acestei institutiuni, noi adeca cauta sè renunță la adeverat'a institutiune de jurati. (Aprobare in stang'a extrema.) Totu acea causa, carea ne impedece de a potă avea adeverat'a institutiune de jurati, face imposibilu pentru noi altu-feliu de dreptu de reunioni de cătu acel'a ce dlu ministru de interne voi alta data sè ni-lu propuna. Guvernul si-găsesce unu sprigiu principale pentru acăstă politica a sa, si găsesce in clerulu innaltu. Scie bine, că n'o potă duce fără de spriginului lui. Si éca ael e deslegată enigm'a pentru ce unu omu de inteleptiune politica, recunoscuta in tota Europa, n'a fostu inca in stare sè daruiesca tieri liberă religiunaria.

Ieri, on. deputatul Irányi s'a scandalizat de legea electorală ce esiste astă-dă in Transilvania si carea prin acestu proiectu de lege capeta o santiune nouă, si

daca e adeverat ce disse, că nu este statu civilisatu in care se-i potem gasi sotia creditintia acestei legi, — apoi se pare absolutu cu nepotintia a intolege cum se potă ca in secolul alu 19-le, nu numai sè fia suferita o asemenea lege, ci inca sè se supuna la santiune nouă. Dar' acăst'a nu-o explica deplinu caus'a acea politica, de carea inrasnii sè amintescu. Nu voiu continua, On. Cam., despre urmărele reale ale acestei politice. (Stang'a: S'audim, s'audim!) sciu că vocea mea slabă nu e în stare sè schimbe direptiunea politica a guvernului, ci mergu mai departe, si tote acestea nu le aducu ca invinuiri in contra guvernului, căci de-si tribunalulu evinemintelor este neimpacabile, dar' io din punctul de vedere moralu nici candu nu voiu nega valorea intrinseca morală a acelei politice, ce se caracterizează de unu sensu nobilu. Am de cugetu numai a constată, cumă aci nu este alta alternativa, de cătu său a renunță la supremat'a maestrata a naționalei unguresci si a se impacă cu libertatea si cu egal'a indreptatire a naționalor nema-giare, său a renunță la libertate insa-si si la veri-ce progresul liberu. (Stang'a: Adeverat e! in drept'a nelinișciri ce tienă lungu timpu.)

On. Cam.! (S'audim!) Poteti astă de bine un'a său altă, poteti alege un'a său altă, dar' aci cauta sè alegeti, său supremat'a si absolutismulu, său egal'a indreptatire (In stang'a manifestatiuni sgomotose de placere) si progresul liberu.

On. Cam.! Sciu, cumă cu ale mele arguminte slabă nu voiu potă convinge pre guvern, dar' sciu si aceea, cumă a judecă despre acăstă alegere nu este chiamatul nici guvernul nici noi, ci insa-si naționaunguresca. Si ea, cu inima linisită acceptă acăstă alegere a naționalei unguresci.

Am sperantia secură in dorul de libertate alu naționalei unguresci, manifestatul a lungulu aloru una milă de ani, in carele jace tota capacitatea si poterea ei de viață, si carele si-dă o sprijinire poternica nu numai intre pareții acăstei case, ci si in tiera facia cu acestu proiectu de lege; am sperantia secură in acea providința carea, candu a datu naționalei unguresci dreptu renumerația acea missiune mare si frumosa ce va s'o si implinăscă in orientulu Europei, i-a datu totodata si capacitatea s-e si pricepe acăstă nalta missiune a sa; am sperantia secură intru inteligenția naționalei unguresci, carea va scăsi, ca si mine, că a asediă esintă si venitorulu in-tregu alu unei națiuni, alu asediă pre bas'a absolutismului, atâtă va sè dăea cătu: in timpulu visorelor a ceră separe pre o corabie ce se cufunda. (Aprobare vivace in stang'a.)

Onor. Cam.! Unică garantia, atâtă pentru progresul nostru alu toturor'a, cătu si pentru esintă venitorulu a tieriei acăstă, unică garantia dăeu, io o vedu in contielegerea deplina si sincera, in realizarea ideei e fraternitate. Si daca mi-a succesu cum-va sè rumpă macar o tegula din-paretele despartitoriu, ale carui-a remasătie, dorere, ni mai sunt inca totu spre pedecca, — atunci va fi justificata nemodestia mea cu carea mi-am permisul ca in mesura atâtă de mare sè abusezu de pacientă a stimată a Onor. Cam. De altminter, proiectul de lege nu-lu primescu (Lungi manifestatiuni de placere in stang'a) de baza pentru desbaterea specială.

„Albina.”

VARIETATI.

** (Diu. „Rom.”) publica, in nr. său de la 21. iun., dreptu caracteristica a situațiunii nesigure din București, următoarele: Ieri seara, pre la orele 11, d. colonelul Crezzu și se află pre terat'a sa d'in dosului casei, unde locuiesce, strad'a Modei. Standu pre terat'a sa luminată, de una data audie una detunare de pusca său carabina, si glontul a strabatut in coltiul casei sale. Éta pâna unde se ducu omenii astă numiti ai ordinei, incătu cefatianul sè nu fia sigur neci chiaru in cas'a sa. Ce ironia si profanare pentru conceptul „ordine.”

** (Marcel e patriotul roman C. A. Rosetti) publica in „Rom.” de la 23 iun. una epistolă către alegatorii colegiului I. de senatori din districtul Argesiu, prin carea, multumindu-li pentru increderea pusă in dsa, alegandu-lu senatoru, dechiara că nu poate primi mandatul.

** (Productiunea farinei in Ungaria.) Ungaria are 148 mori cu vaporu, 170 artificiose, 475 de ventu, 7966 sece, 4301 pre năi si 9173 mori pre rufi; cu totul 22,234 mori cu mai bine de 32,000 pietre. Computandu-se pre totu anul 2000 mertie pentru fiasce-care pietra, atunci cu morile de astă-dă se potu măcină preste 64 milioane de mertie.

** (Concilium cumeniu.) Scrisele din Rom'a ne facu a crede, că infalibilitatea se va proclama pâna in 17 i. c. Desbaterea asupra acestei cestiuni s'a inchiațuit, de ora-ce una multime d'intre ei insinuatu au renunțat la cuventu. Una corespondinte alu „Pressei” scrie despre inciajarea desbaterei următoare: „Intre cei ce au renunțat la cuventu sunt: Primatele Simor, arci-episcopulu Haynald, episcopulu Strossmayer, etc. barbati, cari de altmintera nu pre usioru lasau a li se luă

euventulu d'in gura. Prese totu au fostu inca insinuată de a vorbi 50 pâna la 60 insi, cari inse totu au renunțat. Opusetiunea, prin renunțarea sa voluntaria, a dovedită în faptă, că protestul său contră inchiziției „forciate“ a desbaterei generale a fostu unu lucru superfluu. Căci dacă protestul ei a fostu în adeveru seriosu, atunci ori si ce pote face, numai la cuvenu în desbaterea specifică nu pote renunța, de ora-ce acestu-a a fostu singurul surrogat ce li mai remasă după desbaterea generală. Această este logică simplă.“

* (Turnul besericiei) rom. gr. cat. catedrale din Oradea-Mare, carele arseseră în an. 1836, cu ocazia marelui incendiu, și de atunci remasese cinicu, acum se zidescă în stilul de mai nainte. Joi, în 14. iulie, se va pune Cruce a cu solenitate. În giurul turnului principale se asiédia 8 turnurile, adică 4 în patru anguri de la orologiu în susu, era de a supra-acestorul-altele patru, tote aurite și alu 9-le va fi turnul celu mare. Pentru materiăa necessară la auritură celor 9 turnuri se topescu 1300 galbini în valoare ca la 7555 fl. după cursul dilei. — D. Nicolau Jude (Zsiga) tutorul alu besericiei rom. gr. or. face pre spesele sale (2000 fl.) a se reauri crucea, globul și alte ornamente mai nainte inca aurite, dar' spalte de tempestă, a lo besericiei rom. gr. or. situată în piata, facia cu cealalta beserică română; astfelu amendouă besericole rom. voru fi cele mai frumosse în Oradea-Mare, în cătu se atinge de aspectul esternu.

Sciri electrice.

Carloviciu, 8. iul. În siedintă de aici se acopere d'in tesarurul statului? Propunerea lui Stefanoviciu, ca să se tramita spre calificare patru candidati de profesori pentru teologie, să se primitu cu majoritate si, în urmă propunerei protopopului Brancoviciu, să esmu unu comitetu, care va interpreta unii paragrafi d'in decisiunile congresului din 1865, relativi la capelați, de ora-ce se pregatescă mai multe procese în privința acestei.

Viena, 8. iul. În cercurile diplomatice de aici se afirma, că Prusia a inceputu a se retrage în cestiunea candidarei principelui de Hohenzollern. Precum se vorbesecă, infallibilitatea se va proclama în 12. iuliu.

Lepole, 7. iul. S'au alesu de deputati: Dr. Frenkel, Dombrovsky, Dr. Smolka, Dr. Ziemialkovski, etc. Masa poporului de d'inaintea edificiului municipalu incepă pre la 8 ore a se miscă si a alarmă; la 9 ore se incepă una bataia între jidovi; se sparsera cu petre mai multe ferestre ale jidovilor; politia si pompierii restaurara ordinea era-si; alarmă dură pâna la 11 ore, candu se facă cunoscutu rezultatul alegerei. Dupa aceea se invora a face lui Smolka una ovatiune. Turburările se reinnoira. Patrule tari de soldati ambla prin cetate.

Lepole, 8 iul. Frecările între copii si fidani luara în fine unu caracteru amenintătoru si se estinsera prete mai multe părți ale cetății; înaintea directiunii politiei inca se facă una demonstrație. În urmă ovatiunei facute lui Smolka, multimea se imprască.

Berolinu, 8. iul. „Nordd. Ztg“ scrie: „Pressa francesă se grăbesce pre-tare, de ora-ce cestiunea candidaturei ispaniole depinde de la decisiunea cortesului si nu de la dorintă si temerile d'in afara. Guvernele germane si poporul germanu n'au de a se amesteca în cestiuni interne ispaniole si nice că sunt chiamate la această. Germania va remană neutrale,“ etc.

Paris, 8. iul. Ducele de Grammont asecură corpulu diplomaticu, că Prusia s'a aliatu cu Ispania. — Una scrisore autografa a regelui din Prusia sosi aici la imperatulu, carea dă ore-cari desluciri asupra candidaturei principelui de Hohenzollern. Se vorbesecă de amănarea camerei. Ministrul de externe adresă una depesă la Petropole, spre a afișa opiniunea guvernului rusescu în privința candidarei ispaniole.

Paris, 8. iul. Se dice că maresialul Leboeuf ar' fi de chiaratu imperatului, că armata e gata de plecare in ori-ce momentu.

Viena, 9. iul. Consiliul ministerialu a decis, în ultimă sa siedintă, a staru pre lângă reformă alegerei si a asterne in privința această unu proiectu in sensul propusu de Rechbaue.

Paris, 9. iul. Camerariulu ministrului de externe plecă spre Wildbad la Benedetti. Brenier felicită in siedintă senatul pre guvernul, fiindu-

că a radicatu era-si drapelul Franciei, si puse totu-o data intrebarea, că cum cugeta guvernul a intrebuită articolul d'in constituine relativu la dreptulu de a declară resbelu si cum să' potă margini drepturile coronei? Hubert intreba, că de unde a purcesu oferirea coronei, d'in Prusiă său d'in Ispania, si consulul francesu d'in Madridu ce informatiuni a primitu in privința această? Ollivier respunse: Guvernul nu poate scrută asie fugitiu una cestiune atâtă de seriosa; dorintă lui este de a se sustine pacea si onorea naționale. Ollivier cere a se aménă desbaterea pâna vineri. — Se anuncia in modu oficialu, că scirile triste d'in Chină nu s'au constatat inca. „France“ polemisandu contră foielor prusiane dice: Prim si Bismarck sunt conducătorii unei conjuratiumi diplomaticice. „Moniteur“ demustră, că Bismarck si Prim s'au unitu spre a conturbăpacea Europei. „Monit.“ svatuescă pre guvernul a nu fragană nice de cătu, căci tieră este cu elu si Europa i dă dreptu.

Paris, 11. iul. Situația actuală este urmatoră: Regele Prusiei comunică sambeta consulului francesu Benedetti, că a impoternicitu pre principale de Hohenzollern d'a primi corona Ispaniei. Regele conferă astă-di cu persone innalte.

SENSATIUNE!

Patenta americana.

Cine nu dori se alături frumosu și sanctosu?

Acestă ince nu se poate ajunge decatul numai prin **patenta electrică de dinti (vara de perle)**. Perlele acestei nu se recunoscă la laudate prin mii si mii de scrisori sunt fabricate ca totul din cauciuc si tiepusile inca in locu de plastic, care intra chiar si între cele mai agresante deschizături a le dijilor si de partea altor articulații. Cauciucul are putere electrică, care prin frecare de dinti se pună in lăcătu si este folosit de feru, dinii nu numai se curăță si totodată se si polescu si se padescu de molipsire. Perlele acestei, conform parerilor medicale, se se intrebunțiește la prima inca din cele mai crude tenetăe părăsi si se forță de dinti. A fara de folosesc aceste, perlele de cauciuc sunt si forte durabile, potindu-se intrebunțiați rate cu multă mai mare.

Prințul 1 burău unu face numai 90 cr.

Pentru 1 florinu unu aparătul cu aburi

spri desinfecționarea aerului motipsu.

Caldarea acestui nou aparăt se impă cu profunzimea desmolipsitoru si se incealăse prin o lampă de spiritu, dezvoltându-se astă aburi, prin acestei căi se caldează cu spatoiu, se curăță in căteva minute de aerul negașu si se stăvăcioșe. E de trebuință neapărată pentru ospătale, scoale, ofițere, laboratoare, locuințe, si saloane. Masină e de bronz arctică, foarte elegantă care poate servi si ca unu felu de bijuterie. Prințul 1 fl. era butelă de profunzimea desmolipsitoru d'impreună cu spălătul trebuințiosu se vinde cu 50 cr. (Ajuje de cinci dieci de ori).

Spre aperarea personelor

si securitate proprietății (caserii)

e de neapărată trebuință si arma bună, de acestei sunt revoluționate după sistemul lui *lesfuchez* ameliorate si provadute ca învățătoare de securitate, avându măsură duplice si fierbătă găinătoare, cu 6 încarcături asidu cătu securitatea odată, se poate face într-unu minută 6 descurătare (puscătură) sigură. E armă cea mai perfectă.

1 revolver de 7 milimetri 13 fl. 100 patroni (încarcături) 3 fl. 50 cr.

1 " " 9 " 15 " " 4 " 50 "

Triumfului Scientiei!

Unul d'inte cei mai cunoscăti chimici ai nostru au descoperitul în fine mediușorul, care în cursul de mai multe decenii indesideriu să cercatu de către cei mai capacitați pre terenul cosmeticei (trumisură). *Preservative de respirație* (alum-prăsăvărită) face a dispărătă rezulata greu miroitoră, provinându din dorele de dinti sau altă boala, și face de prisosu ori cea de gură; conservându sănătosu gingiile, întărește totodată si dinii. Mai nicio se poate recomanda inacătiorilor, pentru etiologiei cu greu alu manuul în schimbăndu într-o aroma placuta, si recorătoare; si chiar în articolu de testătura inca si mare folosu; spălându gura numai o dată, dimineață, cu astă esență, ramane totu dinu' odoră (esențială) cea placuta. — Prințul 1 stichie d'impreuna cu instrucțiună face 90 cr.

Mantelli de pluie

de materie impenetrabilă si nedestructibilă, fără de cantură, fabricat anglozesc. Se poate portă si pre timpu serină, fiindcă pre dosu sămenă celu mai elegant vestimentu. Prințul după marime 10 fl. 50 cr., 11,50, 12,50, 13,50.

Harthie, Bilete de Visita, Sigille

si alte uinelte de scrisu

Tote de cea mai buna calitate, cu preturi următoare:

Devis' a casei: „Marfa este inca potă fi buna.“

Tece (mapa) de scrisu mică, octavu-formatu, fără de requisită, cu inelatorul (broșca) 1 fl. 20 cr. 1,50, 1,80. Acele-si d'impreuna cu requisită 2 fl. 2,50, înlocuită cu luxu astă cătu și dinălă 3 fl. 50 cr. 4 fl. 4,50; mare quartu-formatu fără de requisită 1 fl. 80 cr. 3,50 era en requisită, după înzestrare 3 fl. 3,50, 4 fl. Acele-si înlocuită cu luxu 4 fl. 50 cr., 5 fl. 5,50.

Marce de sigilatu epistole cari pentru indemnare, ofișetate si hârtie signă sunt a se prefera oblatelelor si cerii rosie, cea mai fină calitate, si en firme, însemne, nume ori monograme, prințul 1 fl. 20 cr. era 1000 buce, 1 fl. 60 cr.

Papetele una înscrisoră (envelopă) înlocuită cu luxu hârtie si cuverte, prințul 1 buc. 25, 30, 50, 60, 80 cr. si 1 fl. 1 fl.

Presentul (daru) etiinu si practicu cu nouă garnitura de scrisu tortasă din brondu si compusă din urm. 10 bucati, anumito 1 *Celimarius* cu aperturi, 1 *Cuthiora de pene*, 1 *pundu* pre *horthie*, 2 lumini, 1 termometru, 1 luximetră mărimă, 1 instrument de facut focu, 1 storgazier de pește, si 1 substatru de orologiu si prețiose, totu înlocuită si eleganță lucrătoare, era preținu numai 3 fl.

Instrumente pentru desemnău 1 buc. 80 cr., 1 fl. 1,20, 1,50, — 1 buc. completa 1 fl. 80 cr., 2,50, 3 fl. — 1 pene de desemnău 30 cr. 1 Circum.

Globuri 50, 50 cr., 1 fl. 50 cr., 2 fl. 3.

Cuthiora cu tusiu plina cu cele mai fine colori de miere, 1 buc. 30, 50 cr., 1 fl. 1,50, 2 fl.

Cartecelle de notitie fine 10, 15, 20 cr., legate in piso 25, 25, 50 cr.

Cera de sigilatu pren-fina, binemiroitoră. 1 buc. rosu, 10 cr., supradose in felurii colori 1 buc., 10 cr.

Pulvere de negrelă nou inventata mestecata numai cu apa produce esențiale negrești lucutori, 1 cuthiora 20 cr.

Modeluri pentru deprimare in scriptura ordinaria si caligrafica, penită invetatori si scolari, 1 fascior, formatul micu cu 12 exemplare, scriptura vară, 10 cr., — 1 fasc. formatul mare cu 30 de exempl. pompose, de script. calig. 65 cr. Modeluri pentru a inventa curvenă desemnău, metodelu celu mai bun, pentru invetatori si didactic, alegând după placu costa 1 fasc. 10, 15, 25 cr.

Completa scola de desemnău din 6 fasciole, edate de meșteșugărești ascunsorii, începându de la primele linioaminte (trsasută) in gradatini sistematico para la cea mai bună perfecție a desemnău. A se recomanda mai obsos tehnicii care se perfecționează in această artă. Tote 6 fasciole costa numai 1 fl. 20 cr.

(12-9.-14)

In monarhia austriaca acesti artici se afia de vendiare numai in depusorul subsemnatului

A. FRIEDMANN in Vien'a, Praterstrasse Nr. 26.